

ARUANDEID

Variation in Folklore and Language. Toimetanud Piret Voolaid, Saša Babič. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 2019. 215 lk.

Eesti Kirjandusmuuseumi ja Eesti-uuringute Tippkeskuse teadlaste toimetatud ingliskeelne väljaanne pakub üksikasjalisi käsitlusi erinevate kultuurinähtuste varieerumisest. Varieerumist kui keelt, aga ka kogu maailmapilti läbivat universaalset ilmingut peetakse folkloori- ja kultuuridünaamika põhialuseks. Raamatu üheksas peatükis analüüsitakse varieerumise erinevaid aspekte: ajalisi, individuaalseid, piirkondlikke, ajastulisi tasemeid, keeleregistreid (sh murdeid) ja žanre (rahvalaul, müütilised narratiivid, mõistatused).

Raamatu esimene osa „Rahvus sõnades” keskendub peamiselt kultuuriuurimises ühele sagedamini kasutatavale, etnolingvistilisele meetodile. Antra Kļavinska analüüsib eestlasi tähistavate etnonüümide kontekstist tühendust Latgale rahvaluuletekstides ja tänapäevastes latgalikeelsetes tekstikorpustes. Nikolai Antropov kirjeldab Moskva etnolingvistilise koolkonna meetodite kasutamist valgevene ainese varieerumise uurimisel ning näitab, kuidas üks meetod võib avada eri kultuurikontekstides erinevusi. Jelena Boganeva demonstreerib Paabeli torni motiivi kasutamist valgevene rahvapiiblis ja esitab selle laiema slaavi tausta ning paralleelid ja sarnasused Vana Testamendi teistes ehitusteemalistes motiivides.

Kogumiku teises osas „Värviline folkloor” on tähelepanu all värvinimetused,

värvide sümboolsed ja sotsiaalsed tähendused ning väljendused, nende kujunemine folklooris. Tiiu Jaago analüüsib värvinime *punane* esinemist Tartu- ja Läänemaa regilauludes lähtuvalt vormelikontseptsioonist, mille järgi käsitletakse regilaulu sõnavara mitte üksikute sõnade, vaid leksikaalselt kokkukuvulavate püsiseoste kaudu. Piret Voolaid analüüsib värvisõnade esinemissagedust ja kujundiloomet eesti mõistatustes kolmes levinumas alaliigis – klassikalistes mõistatustes, keerdküsimustes ja piltmõistatustes, Saša Babič keskendub oma kirjutises vastavalt sloveeni mõistatusmaterjalile.

Kolmas osa „Kultuur ja meelelahutuslik varieerumine” võtab luubi alla kalendritähtpäevade, rahvatantsu ja teleseriaalide variatiivsuse. Julia Krascheninnikova tutvustab nigulapäeva kombestikku Komi Vabariigi Kazõmi tööstuspiirkonnast XXI sajandil kogutud materjali põhjal ning keskendub tähtpäeva uuele elule. Sille Kapper ja Madli Teller näitavad, kuidas video-põhise tantsuanalüüsi ja kehaliste teadmiste rakendamine võimaldab tuvastada uusi rikastavaid tahke eesti tantsu variatiivsuses, võrdlusmaterjalina on kasutatud ungari ja norra audiovisuaalseid tantsusalvestusi. Viimases kirjutises uurib Siim Sorokin narratiivse tegelaskujuga suhestumist teleseriaali „Halvale teele” netiretseptioonis väljenduva digitaalse jutustamise mikroanalüüsi põhjal.

PIRET VOOLAID